

Eindadvies Iselinge Hogeschool

24 oktober 2016

1. Inleiding

De Reviewcommissie (hierna commissie) heeft kennisgenomen van:

- de prestatieafspraken zoals vastgelegd in de beschikking van 3 november 2012,
- de rapportage van Iselinge Hogeschool van 20 juni 2016 over voornoemde prestatieafspraken van 3 november 2012 in het jaarverslag 2015, en
- de aanvullende informatie van Iselinge Hogeschool in de notitie van 22 september 2016 aan de commissie.

De commissie heeft op 13 september 2016 een gesprek gevoerd met het College van Bestuur van Iselinge Hogeschool. Naar aanleiding van vragen van de commissie heeft Iselinge Hogeschool de rapportage toegelicht.

In dit advies geeft de commissie – op basis van de schriftelijke informatie en het gevoerde gesprek – haar oordeel over de resultaten van bovengenoemde afspraak. In dit advies komen achtereenvolgens aan de orde:

- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijs en onderzoek (profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie) geformuleerde ambities;
- het oordeel van de commissie over de geboekte resultaten voor de in 2012 ten aanzien van onderwijskwaliteit en studiesucces geformuleerde ambities;
- het eindadvies van de commissie aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De commissie merkt op dat zij het voorstel voor de prestatieafspraken van Iselinge Hogeschool in 2012 heeft beoordeeld als 'goed'. In 2012 heeft Iselinge Hogeschool ambities geformuleerd voor de verplichte indicatoren bij onderwijskwaliteit en studiesucces. Bijlage 1 bevat een overzicht van de realisatie in 2015.

2. Profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

2.1 Profilering onderwijs

Onderwijsdifferentiatie

De doelen in 2012 ten aanzien van onderwijsdifferentiatie hadden betrekking op de totale instroom, verhouding voltijd- en deeltijdstudenten en het aandeel mannelijke studenten.

Iselinge Hogeschool wilde de instroom voor de voltijd reguliere opleidingsvariant op 100 studenten stabiliseren. Waar Iselinge Hogeschool in 2012 nog 119 studenten telde, waren dit er in 2015 nog slechts 71. Iselinge Hogeschool geeft te kennen dat de doelstelling niet behaald is vanwege de aanvullend ingevoerde toelatingseisen. Dit weerhoudt volgens Iselinge Hogeschool mbo-studenten ervan om in te stromen.

Als tweede indicator voor onderwijsdifferentiatie wilde Iselinge Hogeschool een deeltijdinstroom van vijftien studenten per jaar realiseren. Deze steeg van tien studenten in 2012 tot zeventien in 2014 maar weer daalde tot negen in 2015, waarmee de doelstelling niet behaald wordt. Opnieuw heeft de commissie begrip voor de door Iselinge Hogeschool aangehaalde invloed van aanvullende toelatingseisen, aangezien deze ook deeltijdstudenten ervan kunnen weerhouden om in te stromen. De commissie heeft echter minder begrip voor de door Iselinge Hogeschool aangevoerde redenen van onzekere werkgelegenheid in de regio, de onbekendheid van de deeltijdopleiding, of het hoge instellingscollegegeld. Deze drie laatste oorzaken heeft Iselinge Hogeschool deels zelf in de hand, dan wel ze waren al van kracht toen de prestatieafspraken werd gesloten.

Tot slot wilde Iselinge Hogeschool het aandeel mannelijke studenten van de instroom boven 20% brengen. Bij de nulmeting was het aandeel 22,5% en dit aandeel is door de jaren heen steeds ruim boven de 20% gebleven. De commissie constateert dat Iselinge Hogeschool deze ambitie met 25,6% in 2015 realiseerde. Iselinge Hogeschool heeft in communicatie en uitvoering specifiek aandacht geschonken aan mannen en het opleidingsprogramma beter laten aansluiten bij hun verwachtingen.

Onderwijsaanbod

Conform de prestatieafspraken zette Iselinge Hogeschool in op de versterking van de academische pabo en de samenwerking binnen Interactum. Hiervoor formuleerde Iselinge Hogeschool enkele bijkomende ambities. Het doel om twintig studenten in de academische pabo te laten instromen is niet gehaald; het betreft evenals in 2012 zes studenten. Iselinge Hogeschool had diverse maatregelen genomen om de ambitie te realiseren. Zo is er in 2013 op de website specifieke informatie over de academische pabo opgenomen, zijn er 'infomomenten' georganiseerd, was er in 2014 een decanenbijeenkomst over de academische pabo en is er een teamcoördinator aangesteld. Als mogelijk verklarende factor noemt Iselinge Hogeschool de ruime keuze aan studies voor vwo- en havo-abituriënten. Bovendien stelt de hogeschool dat aspirant-studenten twijfelen of dit pittige traject voor hen haalbaar is en er is sprake van onbekendheid met de studie en haar beroepsperspectief. Hoewel de commissie ook hier vaststelt dat deze factoren ten tijde van het opstellen van de prestatieafspraken evenzeer golden, onderkent de commissie de beperkte invloed die een instelling heeft op het studiekeuzegedrag.

In het kader van leven lang leren is Iselinge Hogeschool samen met partner SONedutrainning begonnen het post-hbo-onderwijs door te ontwikkelen in de vorm van praktische workshops en opleidingen die bijdragen aan de loopbaanontwikkeling van leraren.

2.2 Onderzoek en valorisatie

Zwaartepuntvorming

Iselinge Hogeschool formuleerde in 2012 concrete ambities voor het onderzoek. Zo streefde ze naar verbinding met minimaal drie hogescholen binnen en buiten Interactum, met minimaal twee universiteiten en met scholen van het samenwerkingsverband 'Opleiden in de School'. Hiermee wilde Iselinge Hogeschool studenten, docenten en onderzoekers in staat stellen de onderwijspraktijk een innovatieve impuls te geven met praktijkonderzoek. De commissie constateert dat intensieve en projectmatige samenwerking bestaat met Universiteit Twente, de Open Universiteit, met de hogescholen Windesheim en Saxion, alsmede met scholen en de Interactum partners.

Iselinge Hogeschool had voorts de ambitie om twee innovatieve onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten te starten met scholen van primair onderwijs. De commissie constateert dat ook dit is opgepakt: verschillende onderzoeksleernetwerken die van start zijn gegaan hebben al geleid tot enkele publicaties.

Iselinge Hogeschool wenste in haar prestatieafspraken een Academic Development Centre (onderzoekcentrum) op te zetten met Hogeschool de Kempel, de Katholieke Pabo Zwolle en de Open Universiteit. De commissie stelt vast dat Iselinge Hogeschool echter gekozen heeft voor samenwerking met de Open Universiteit.

Iselinge Hogeschool maakt deel uit van het Centre of expertise Persoonlijk Meesterschap, dat na een negatief advies van de Reviewcommissie op andere wijze is voortgezet. Dit Centre of expertise wil een platform zijn voor debat over de thema's die persoonlijk meesterschap raken: bezielde professionaliteit en pedagogische moed. Iselinge Hogeschool nam in 2015 deel aan twee projecten binnen het Centre: (i) omgaan met identiteitsspanningen, een narratieve aanpak en (ii) Persoonlijk Meesterschap op de werkplek.

Valorisatie

Inzake valorisatie formuleerde Iselinge Hogeschool het doel om jaarlijks minimaal drie artikelen te publiceren. De commissie stelt vast dat deze ambitie ruim is gerealiseerd. Zo zijn er artikelen in boeken, in *Onderwijsinnovatie*, en 'Teachers and Teaching: Theory and Practice'.

Bovendien wilde zij door middel van presentaties op regionale of landelijke conferenties voor het hbo en het primair onderwijs opbrengsten van onderzoek delen. De commissie stelt vast dat de onderzoekers van Iselinge Hogeschool deelnamen aan het VELON-congres, de WELTEN-praktijkonderzoeksdagen en de driemaandelijke veldcontactdagen op het eigen opleidingsinstituut. Daarnaast organiseerde Iselinge Hogeschool een landelijke conferentie rond haar onderzoekopbrengsten.

Iselinge Hogeschool heeft blijvend aandacht geschonken aan ondernemerschap. In 2015 is een nieuw curriculum gestart waarin ruimte is voor ondernemende studenten en waarin het sociaal ondernemerschap van de docenten een rol krijgt.

2.3 Voortgang ten aanzien van profilering, zwaartepuntvorming en valorisatie

In haar prestatieafspraken formuleerde Iselinge Hogeschool diverse ambities met betrekking tot onderwijsdifferentiatie. De commissie stelt vast dat een deel van deze ambities niet is gerealiseerd, onder meer de ambitie om voor de academische pabo, de voltijd reguliere opleiding en de deeltijdopleiding meer studenten aan te trekken. De voornemens voor onderzoek, zwaartepuntvorming en valorisatie zijn goed opgepakt. Met andere instellingen is verbinding gelegd, er wordt actief gepubliceerd en innovatieve onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten zijn van start gegaan.

3. Onderwijskwaliteit en studiesucces

3.1 Kwaliteit en excellentie

Iselinge Hogeschool hanteert als indicator voor onderwijskwaliteit het oordeel van studenten over hun opleiding in het algemeen in de Nationale Studenten Enquête (NSE). De commissie stelt vast dat de door Iselinge Hogeschool geformuleerde prestatieafspraken om dit studentenoordeel te laten stijgen van 3,6 in 2012 tot 3,8 in 2015 is behaald met een waarde van 3,8.

Daarnaast formuleerde Iselinge Hogeschool enkele aanvullende indicatoren rond het studentenoordeel. Zo had zij de ambitie om in de NSE van 2015 tenminste op het niveau van het landelijk gemiddelde te scoren wat betreft studeerbaarheid (studielast, spreiding daarvan en haalbaarheid van deadlines). De commissie constateert dat Iselinge Hogeschool op deze drie items voortgang heeft gemaakt en haar ambitie vrijwel of helemaal heeft gerealiseerd voor studielast in het algemeen en voor haalbaarheid van deadlines. Voor de spreiding van de studielast is nog niet zoveel voortgang gemaakt als het doel was.

Op het onderdeel inhoud van de NSE beoogde Iselinge Hogeschool bovengemiddeld te presteren. De commissie stelt vast dat enerzijds de NSE-score voor beide items in dit onderwerp licht gestegen is. Anderzijds constateert de commissie dat daarmee het landelijk gemiddelde nog niet is bereikt.

Als derde doel met betrekking tot de NSE, stelde Iselinge Hogeschool bovengemiddeld te willen scoren op verkregen vaardigheden. Daarin slaagde de hogeschool, ook al daalde de score op twee van de drie relevante items in lichte mate.

Tot slot formuleerde Iselinge Hogeschool de ambitie om de tevredenheid van de alumni op minimaal 80% te houden. De commissie stelt vast dat het tevredenheidsonderzoek van 2016 uitwijst dat de tevredenheid in het algemeen op 88% uitkwam.

Conclusie

Aangezien Iselinge Hogeschool haar ambitie met betrekking tot het NSE-studentenoordeel heeft gerealiseerd, beoordeelt de commissie het aspect kwaliteit en excellentie als positief.

3.2 Studiesucces

Iselinge Hogeschool rapporteert resultaten die voor uitval de in 2012 geformuleerde ambitie overtreft, maar voor het bachelorrendement daarbij sterk achterblijft. De indicator switch binnen de instelling is voor een zelfstandige pabo irrelevant.

Iselinge Hogeschool ambieerde de uitval in het eerste jaar te laten dalen van een nulmeting van 39,6% in 2012 tot 30% in 2015. Met 29,5% in 2015 is dit doel behaald. Het bachelorrendement van herinschrijvers bij dezelfde instelling na C+1 (nominale studietijd + een jaar) bedroeg bij de nulmeting 66,7%. Iselinge Hogeschool formuleerde de ambitie om dit naar 75% te verhogen. De commissie stelt vast dat het bachelorrendement in 2015 65,6% bedraagt.

Als facultatieve indicator formuleerde Iselinge Hogeschool de prestatieafspraken om uitval bij mannelijke studenten in het eerste studiejaar terug te dringen tot 30%. Deze was in 2012 nog 35,3%. De commissie stelt vast dat in 2015 de uitval bij mannen in het eerste jaar 23,1% bedraagt, waardoor deze facultatieve indicator is behaald.

Iselinge Hogeschool rapporteert over de volgende maatregelen die zij heeft genomen met het oog op de verbetering van het studiesucces. Elke student voert een studiekeuzegesprek en krijgt studieloopbaanbegeleiding gericht op zelfsturend leren en studievoortgang. Aan het einde van het eerste semester wordt met elke student een voortgangsgesprek gevoerd. Conform de prestatieafspraken werd in het onderwijs- en examenreglement vastgelegd dat studenten in het eerste opleidingsjaar minimaal 45 studiepunten moeten behalen. De commissie stelt vast dat deze norm in 2015 inmiddels 48 studiepunten bedraagt.

Iselinge Hogeschool trof eveneens diverse maatregelen om het bachelorrendement te verbeteren. Zo is er een studieloopbaanbegeleider verantwoordelijk voor alle studenten die meer dan een jaar vertraging oplopen in hun studie. Er is daarnaast een studieloopbaanbegeleider in de opleidingsscholen waar studenten stage lopen. Verder is de afstemming tussen de opleidingsfasen versterkt door de introductie van doorgaande lijnen en door modules te evalueren en te verbeteren. Ook worden studiepunten voor deelonderwerpen toegekend, zodat studenten meer zicht hebben op hun studievoortgang. De studiebelasting is aangepast zodat deze meer in overeenstemming is met het aantal te behalen studiepunten.

De commissie constateert dat Iselinge Hogeschool de volgende factoren noemt die het resultaat beïnvloed hebben. Als eerste reden voor het niet behalen van de rendementsdoelstelling wijst Iselinge Hogeschool op het effect van de landelijke kennisbasistoetsen die door een aantal studenten niet zijn gehaald. Als tweede reden maakt Iselinge Hogeschool melding van diverse problemen onder studenten: een deel van de studenten heeft een baan geaccepteerd terwijl de studie nog niet is afgerond, bij andere studenten is sprake van persoonlijke problemen. Daarnaast is sprake van planningsproblemen bij de minor en het afstudeerwerkstuk en geven sommige studenten blijk van onvoldoende schrijf- en onderzoekvaardigheden om te kunnen afstuderen. Iselinge Hogeschool geeft aan dat de 'groenpluk' van studenten voordat zij hun diploma behalen, versterkt wordt doordat de hogeschool zich in een krimpregio bevindt, waar studenten elk aanbod voor werk met beide handen aangrijpen.

De commissie heeft de volgende overwegingen ten aanzien van de bovenstaande factoren. De commissie onderkent het effect van de in 2012 ingevoerde landelijke kennisbasistoetsen op het rendement; zij heeft dit ook bij andere pabo-opleidingen waargenomen. Hetzelfde geldt voor de problemen die studenten ervaren rond planning en vaardigheden. De commissie ziet dat 'groenpluk' en persoonlijke problemen externe factoren zijn die Iselinge Hogeschool nauwelijks kan beïnvloeden, maar heeft niet kunnen vaststellen dat deze zich bij Iselinge Hogeschool meer voordoen dan bij vergelijkbare hogescholen in Oost-Nederland.

De commissie acht daarnaast de volgende factoren van belang. Ze constateert over de volle breedte van het hbo een spanningsveld tussen toegankelijkheid, kwaliteit en studiesucces. Dit speelt het sterkst bij de hogescholen die een zeer diverse studentenpopulatie hebben. De commissie tekent daarbij aan dat vanuit het hbo bij het maken van de prestatieafspraken al expliciet aandacht voor dit zogeheten hbo-trilemma is gevraagd. De commissie onderkent dat de impact van de verhoogde kwaliteitseisen moeilijker bleek in te schatten dan gedacht; vele hogescholen hebben hun ambities bij studiesucces niet kunnen realiseren. Daar komt bij dat een aantal instellingen op onderdelen last heeft gehad van vertraagde wet- en regelgeving. De commissie heeft

deze voor het hbo generieke factoren die de resultaten op het gebied van studiesucces beïnvloed hebben, meegewogen in haar overwegingen.

Met het oog op mogelijke oorzaken voor het achterblijvende rendement bezag de commissie de samenstelling van de instroompopulatie van Iselinge Hogeschool in vergelijking met die van andere zelfstandige pabo's. De instroom van mbo-studenten in Iselinge Hogeschool was in de periode 2011-2014 rond 30-40%, net als in de meeste andere pabo's. In 2015 daalt dit aandeel in alle zelfstandige pabo's, maar het sterkst in Iselinge Hogeschool. De vwo-instroom fluctueert vrij sterk, net als in andere zelfstandige pabo's, maar sinds een sterke terugval in 2012 blijft dit aandeel relatief klein al stijgt het sindsdien wel weer, om in 2015 7% te bereiken. Het aandeel van niet-westerse studenten in de totale studentenpopulatie van Iselinge Hogeschool is verwaarloosbaar klein. De commissie heeft geen indicaties dat bij Iselinge Hogeschool sterkere of additionele neerwaartse effecten op het studiesucces verwacht mogen worden dan bij vergelijkbare hogescholen.

De commissie stelt vast dat de ambitie voor rendement niet is behaald en dat de in 2015 bereikte waarde ver verwijderd ligt van de streefwaarde. In vergelijking met andere zelfstandige pabo's is het in 2015 bereikte rendement bij Iselinge Hogeschool laag. De uitval is in diezelfde periode daarentegen wel verbeterd. De commissie erkent dat, zoals ook bij andere pabo's, de achterblijvende resultaten voor rendement deels zijn toe te schrijven aan de hogere kwaliteitseisen die inmiddels aan de studenten worden gesteld. De cijfers voor de ontwikkeling van het rendement na zes jaar tonen inderdaad aan dat meer studenten pas in het zesde jaar hun diploma behalen, in plaats van in vijf jaar. De commissie ziet hierin geen indicatie dat steeds meer studenten het moment van afstuderen uitstellen, mogelijk onder invloed van de hogere kwaliteitseisen. Ook 'groenpluk' door de arbeidsmarkt van nog niet-afgestudeerde studenten kan hier een rol spelen.

De commissie stelt vast dat het bachelorrendement in 2015 lager is dan bij de nulmeting in 2011. De commissie constateert echter dat Iselinge Hogeschool erin slaagde om de dalende trend in haar rendement te keren, tegen de landelijke trend van aanhoudende daling in.

Conclusie

De commissie concludeert dat de ambities ten aanzien van uitval zijn gerealiseerd. Het beoogde bachelorrendement is niet gerealiseerd. Niettemin beoordeelt de commissie, alles overwegende en na toelichting door de instelling, de resultaten ten aanzien van het aspect studiesucces als positief.

3.3 Maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten

Iselinge Hogeschool rapporteert ten aanzien van maatregelen met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten resultaten die op alle punten de streefwaarden bereiken.

Het was de ambitie van Iselinge Hogeschool om het aandeel van de docenten (OP) met ten minste een mastergraad in het totale aantal docenten te laten stijgen van 65% naar 70%. De commissie constateert dat Iselinge Hogeschool het gewenste niveau van 70% heeft bereikt.

Het aandeel van de voltijd bacheloropleidingen met minder dan twaalf geprogrammeerde contacturen in het eerste jaar was in 2012 reeds 0%. De commissie constateert dat Iselinge Hogeschool deze norm tot in 2015 heeft gehandhaafd.

Iselinge Hogeschool wilde in haar prestatieafspraken met betrekking tot indirecte kosten, aangeduid in de indicator als de ratio OP/OOP, laten stijgen van 50/50 in 2012 tot 60/40 in 2015. De commissie stelt vast dat deze verhouding sterk verbeterd is naar 62/38.

Conclusie

Aangezien Iselinge Hogeschool haar ambities met betrekking tot onderwijsintensiteit, docentkwaliteit en indirecte kosten heeft gerealiseerd, beoordeelt de commissie het aspect maatregelen ter bevordering van onderwijskwaliteit als positief.

3.4 Aanvullende overwegingen

In aanvulling op bovengenoemde overwegingen wil de commissie wijzen op de volgende factoren. Uit nagestuurde recente informatie van Iselinge blijkt dat de geconstateerde trendbreuk in het rendement zich lijkt door te zetten. Het propedeuserendement is sinds instroomcohort 2010 sterk gestegen: van 19,8% in 2010 tot 58,1% in 2015. Verder ligt het bachelorrendement van het cohort 2011 (71,0%) beduidend hoger dan het rendement van het cohort 2010 (65,6%).

Daarnaast wil de commissie wijzen op het feit dat Iselinge Hogeschool in 2015 door de NVAO geaccrediteerd werd als 'goed'. De Netherlands Quality Agency (NQA) constateerde in dat accreditatieproces dat het docententeam 'excellent' functioneert. Iselinge Hogeschool was bovendien de beste pabo van Midden- en Oost-Nederland in de Keuzegids Hoger Onderwijs.

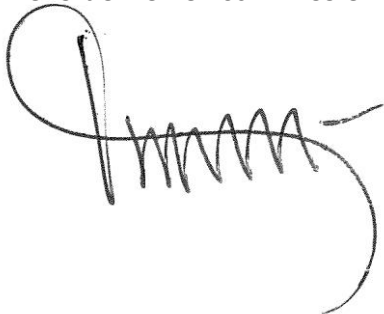
4. Advies aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

In verband met het vaststellen van de gevolgen, bedoeld in artikel 13, eerste lid, van het Besluit experiment prestatiebekostiging (Staatsblad 2012, 534) komt de commissie op grond van de beoordeling van de rapportage van Iselinge Hogeschool tot het volgende advies aan de minister van OCW.

De commissie beoordeelt de resultaten ten aanzien van:

1. het aspect kwaliteit en excellentie als positief,
2. het aspect studiesucces als positief, en
3. het aspect maatregelen als positief.

Namens de Reviewcommissie Hoger Onderwijs en Onderzoek,

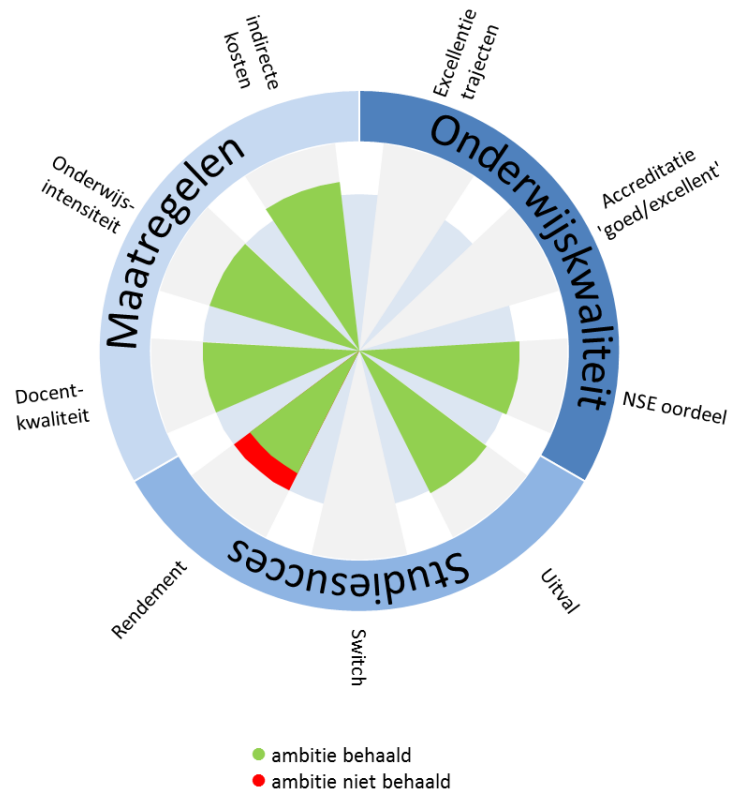
prof. dr. F.A. van Vught, voorzitter

Bijlage 1

Scores verplichte indicatoren onderwijskwaliteit en studiesucces

	nulmeting	ambitie	realisatie 2015
Uitval	39,6	30,0	29,5
Switch	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Bachelorrendement	66,7	75,0	65,6
Studentoordeel (NSE)	3,6	3,8	3,9
Docentkwaliteit	65,0	70,0	70,0
Onderwijsintensiteit	0	0	0
Indirecte kosten: ratio OP/OOP	1,22	1,5	1,63

Ratio realisatie 2015 en ambitie

In bovenstaande figuur wordt de realisatie op de verplichte indicatoren weergegeven in relatie tot de ambitie op die indicatoren. Als de realisatie de ambitie overstijgt is het segment groter dan de binnenste cirkel. Blijft de realisatie achter bij de ambitie dan kleurt het niet behaalde deel van de ambitie rood. Hoe groter het rode gedeelte hoe verder de realisatie relatief van de ambitie verwijderd is gebleven.